

Єфремова Катерина Вікторівна

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
заступник директора з наукової роботи НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України
ORCID: 0000-0002-1917-9691*

FINTECH І ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА

Фінансові технології продовжують змінювати глобальний фінансовий ландшафт, тому важливо розуміти їхній вплив на фінансову безпеку країн. У цій публікації досліджується складний зв'язок між FinTech та фінансовою безпекою держави, зосереджуючись на європейській та українській перспективах. Автор розкриває роль RegTech і SupTech у захисті фінансової безпеки та їхній потенційний вплив на державний нагляд за фінансовими установами.

Ключові слова: економічна безпека, фінансова безпека, цифрова трансформація, цифрова економіка, цифрові інфраструктури, FinTech, GDPR, RegTech, SupTech.

Kateryna Yefremova

*Ph.D, Senior Researcher, Deputy Director in charge of scientific work of the
Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative
Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine*

FINTECH AND FINANCIAL SECURITY

Financial technologies continue to change the global financial landscape, so it is important to understand their impact on the financial security of countries. This publication explores the complex relationship between FinTech and national financial security, focusing on European and Ukrainian perspectives. The author reveals the role of RegTech and SupTech in protecting financial security and their potential impact on government supervision of financial institutions.

Keywords: economic security, digital transformation, digital economy, digital infrastructure, FinTech, GDPR, RegTech, SupTech.

В епоху фінансових ринків, що швидко розвиваються, ефективний нагляд і регулювання фінансових систем є найважливішими для підтримки фінансової безпеки держави.

Незважаючи на те, що фінансові технології надають численні переваги, вони також створюють проблеми, які потребують ретельного розгляду. Ризики кібербезпеки, проблеми конфіденційності даних і цифровий розрив повинні бути розглянуті для ефективної підтримки фінансової безпеки.

Для зменшення ризиків кібербезпеки співпраця між урядами, регуляторними органами та приватним сектором є надзвичайно важливою. Для захисту фінансових систем необхідні регулярні оцінки безпеки, надійні протоколи шифрування та освітні ініціативи з кібербезпеки. Ретельний контроль за дотриманням положень щодо конфіденційності даних, таких як Загальний регламент захисту даних (GDPR) у Європі, допомагає захистити особисту інформацію та зберегти довіру до послуг FinTech.

Європа була в авангарді інновацій FinTech, і численні країни впроваджували технологічні досягнення для покращення фінансових послуг. Інституції ЄС та національні регулятори визнають важливість FinTech для підвищення фінансової безпеки. Так, Європейська комісія за допомогою таких ініціатив, як Європейський порядок денний для спільної економіки та Стратегія цифрового фінансування, прагне сприяти інноваціям, одночасно забезпечуючи жорсткі правила для захисту споживачів і підтримки фінансової стабільності.

Стратегія цифрових фінансів [1] визначає загальні напрямки того, як Європа може підтримати цифрову трансформацію фінансового сектору у найближчі роки, одночасно регулюючи ризики. Стратегія встановлює чотири основні пріоритети: 1) усунення фрагментації єдиного цифрового ринку, 2) адаптація нормативно-правової бази ЄС для сприяння цифровим інноваціям, 3) сприяння фінансуванню, керованому даними, і 4) вирішення проблем і ризиків, пов'язаних з цифровою трансформацією, включаючи підвищення цифрової операційної стійкості фінансової системи.

За даними Європейського банківського управління (ЕВА) [2], фінансові технології можуть позитивно сприяти фінансовій безпеці взагалі шляхом підвищення безпеки платежів, покращення управління ризиками та сприяння фінансовій доступності. Використання вдосконаленого шифрування, надійної автентифікації клієнтів і систем виявлення шахрайства підвищило безпеку транзакцій, зменшивши ризик кіберзагроз і шахрайства.

Попри всі виклики останніх років, Україна теж швидко стає центром фінансових технологій із зростаючою екосистемою інноваційних стартапів і сприятливим регуляторним середовищем. Національний банк України визнає трансформаційний потенціал FinTech, наголошуючи на важливості фінансової безпеки. Упровадження SupTech та розвиток RegTech також є однією із цілей Національного банку, визначених Стратегією розвитку фінансового сектору до 2025 року [3], Стратегією розвитку фінтеху в Україні до 2025 року [4].

Поява нових фінансових послуг, збільшення складності та швидкості операцій піднаглядних суб'єктів та їх клієнтів, зростання обсягу даних, посилення нормативних вимог регуляторів зумовили виникнення таких напрямів фінансових технологій, як RegTech і SupTech.

RegTech означає використання технології для сприяння дотриманню нормативних вимог, охоплює широкий спектр програм, включаючи аналітику даних, штучний інтелект і автоматизацію, які спрощують регулятивні процеси та підвищують ефективність. SupTech зосереджується на використанні технологій для посилення наглядових функцій, які виконують регуляторні органи.

Сьогодні забезпечення інформаційної безпеки в фінансовому секторі є основним напрямом застосування RegTech-рішень учасниками фінансового ринку. Інновації у наглядових та регуляторних технологіях – запорука сталого розвитку фінансового ринку, вони дозволяють фінансовим установам і регуляторам постійно удосконалювати чинні процеси, розширювати коло клієнтів/піднаглядних суб'єктів, виявляти та попереджувати потенційні ризики в діяльності фінансового сектору.

Світовий досвід свідчить, що використовуючи RegTech, фінансові установи можуть оптимізувати процес дотримання регуляторних вимог, а регулятори, зі свого боку, використовуючи SupTech, мають змогу автоматизувати та спростити власні процеси нагляду. Використання зазначених інструментів допомагає покращити аналітичні можливості, відслідковувати ризики в реальному часі, робити точніші прогнози та формувати виважену наглядову політику як для регуляторів, так і для піднаглядних суб'єктів [5].

Система зовнішнього аудиту інформаційної безпеки піднаглядових організацій дозволить підвищити стійкість учасників фінансового ринку до ризиків інформаційної безпеки та своєчасно їх виявляти.

Складність фінансових систем, зростаючий обсяг фінансових даних і поява нових ризиків вимагають більш гнучкого та ефективного підходу до дотримання нормативних вимог і нагляду. RegTech і SupTech пропонують вирішення цих проблем, забезпечуючи моніторинг у реальному часі, прогнозу аналітику та інструменти оцінки ризиків.

Рішення RegTech дозволяють фінансовим установам автоматизувати процеси збору даних, звітності та аналізу, зменшуючи тягар дотримання вимог. Передові технології, такі як обробка природної мови та алгоритми машинного навчання, допомагають отримувати відповідну інформацію з неструктурованих джерел даних, забезпечуючи точні та своєчасні звіти [5].

Інструменти RegTech допомагають фінансовим установам ефективніше визначати й оцінювати потенційні ризики. Використовуючи аналітику великих даних і алгоритми машинного навчання, ці технології можуть аналізувати величезні обсяги даних, щоб виявляти шаблони, аномалії та потенційні порушення відповідності. Такий проактивний підхід до управління ризиками підвищує загальну фінансову безпеку держави.

В свою чергу, рішення SupTech дозволяють контролюючим органам контролювати діяльність фінансових установ у режимі реального часу, надаючи можливість завчасно виявляти потенційні ризики або порушення. Автоматизовані системи спостереження можуть аналізувати дані про

транзакції, виявляти підозрілі дії та ініціювати попередження, забезпечуючи оперативні дії наглядачів.

Розглядаючи проблеми конфіденційності даних і кібербезпеки у фінансовому секторі, завжди RegTech і SupTech викликають занепокоєння щодо конфіденційності даних і кібербезпеки. Проте, щоб повністю реалізувати потенціал RegTech і SupTech, нормативні рамки повинні розвиватися відповідно до технологічних досягнень. Співпраця між регулюючими органами, зацікавленими сторонами галузі та міжнародними органами має вирішальне значення для встановлення спільних стандартів і найкращих практик.

Фінансові технології пропонують значний потенціал для зміцнення опіки над фінансовою безпекою шляхом посилення відповідності нормативним вимогам і можливостей нагляду. Ефективне впровадження цих технологій може оптимізувати процеси, покращити управління ризиками та забезпечити оперативне втручання у фінансові системи.

Вплив FinTech на фінансову безпеку держави є значним і багатограним. Як європейська, так і українська точки зору підкреслюють необхідність розробки сучасної нормативно-правової бази, підтримки технологічних інновацій і спільних зусиль для використання потенціалу фінансових технологій, одночасно пом'якшуючи пов'язані з цим ризики. Використовуючи досягнення FinTech, захищаючи інтереси споживачів і сприяючи фінансовій доступності та прозорості, країни можуть орієнтуватися в фінансовому ландшафті, що розвивається, забезпечуючи безпечну та стійку фінансову систему в майбутньому.

Усунення цифрового розриву є життєво важливим для забезпечення рівноправного доступу до послуг FinTech. Уряди та зацікавлені сторони галузі можуть співпрацювати, щоб подолати розрив, забезпечуючи програми цифрової грамотності, покращуючи інфраструктуру та просуваючи інклюзивні фінтех-рішення, адаптовані до потреб незахищених верств населення.

В Україні FinTech має потенціал для посилення фінансової безпеки шляхом підвищення фінансової доступності, сприяння безпечним транзакціям і

підвищення ефективності дотримання нормативних вимог. Запровадження цифрових платіжних систем, мобільних банківських програм і технології блокчейн сприяло більшій доступності, зменшивши залежність від готівки та мінімізувавши ризик шахрайства. Однак НБУ також визнає необхідність постійного моніторингу та адаптації нормативно-правових актів для усунення нових ризиків, пов'язаних з FinTech.

ЛІТЕРАТУРА

1. European Commission. Digital finance strategy. 24 September 2020. URL: https://finance.ec.europa.eu/publications/digital-finance-package_en.
2. The European Banking Authority. Annual Report 2022. 12 June 2023. URL: <https://www.eba.europa.eu>.
3. Стратегія розвитку фінансового сектору до 2025 року (оновлена у березні 2021 року). Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686>.
4. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025>.
5. Концепція розвитку інноваційних наглядових та регуляторних технологій. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Concept_development_Suptech_Regtech.pdf?v=4.

REFERENCES

1. European Commission. Digital finance strategy (2020, September 24). Retrieved from: https://finance.ec.europa.eu/publications/digital-finance-package_en.
2. The European Banking Authority. Annual Report 2022. (2023, June 12). Retrieved from: <https://www.eba.europa.eu>.
3. Financial sector development strategy until 2025 (updated in March 2021). National Bank of Ukraine. Retrieved from:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686> [in Ukrainian].

4. Fintech development strategy in Ukraine until 2025. National Bank of Ukraine. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025> [in Ukrainian].

5. Concept of development of innovative supervisory and regulatory technologies. National Bank of Ukraine. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Concept_development_Suptech_Regtech.pdf?v=4 [in Ukrainian].